

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОЛОГІЧНИЙ ОБЛІК»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, другий (магістерський) рівень вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина
Код і найменування спеціальності	Для здобувачів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня та другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина
Тип і назва освітньої програми	Для здобувачів усіх освітньо-професійних програм першого (бакалаврського рівня) та другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина
Курс, семестр	2 курс, 4 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3, Загальна кількість годин – 90, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 14 год. (денна форма) лекцій – 2 год., практичних занять – 2 год. (заочна форма) Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів Кафедра обліку і оподаткування
Контактні дані розробника (-ів)	Лега Ольга Василівна, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування кабінет 4, деканат обліку та фінансів olga.lega@pdaa.edu.ua , o_lega@ukr.net https://www.pdaa.edu.ua/people/lega-olga-vasylivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з дисциплін фахового блоку
Компетентності	ЗК10. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати завдання у сфері професійної діяльності. ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища, забезпечення та дотримання безпечних умов праці.
Результати навчання	РН 15. Реалізувати новітні теоретичні знання та практичні навички в умовах цифрової економіки щодо облікового відображення та контролю даних про господарську діяльність. РН 17. Уміти ефективно застосовувати теоретико-методичний та управлінський інструментарій для вирішення практичних завдань; володіти належним рівнем фінансової культури, раціоналізації фінансової поведінки та професійного зростання.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Комунікативні навички. Завдяки роботі з екологічною інформацією, складанню звітності та презентації екологічних рішень, здобувачі вдосконалюють уміння чітко формулювати думки, презентувати результати аналізу, аргументувати позицію щодо екологічної відповідальності бізнесу.

Критичне мислення. Аналіз нормативно-інформаційного забезпечення та екологічної звітності розвиває здатність оцінювати складні ситуації, виявляти ризики, пропонувати обґрунтовані рішення

та оцінювати їхню ефективність.

Уміння працювати в команді. Виконання групових завдань із розробки екологічних звітів і рекомендацій з управління екологічними витратами сприяє вдосконаленню навичок взаємодії, співпраці, розподілу обов'язків і пошуку спільних рішень.

Організація часу та відповідальність. Виконання завдань із дотриманням термінів, управління великими обсягами інформації та підготовка екологічних рекомендацій вимагають розвитку самодисципліни, відповідального ставлення до роботи та ефективного планування часу.

Емоційний інтелект. Здобувачі набувають навичок враховувати екологічні, соціальні та економічні наслідки своїх рішень, розуміти вплив екологічних ризиків на суспільство та навколишнє середовище, що сприяє розвитку емпатії та соціальної відповідальності.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Формування у здобувачів знань, умінь і навичок з організації та ведення екологічного обліку, обґрунтування управлінських рішень щодо екологічних витрат, доходів і зобов'язань, а також підготовки екологічної інформації для її оприлюднення у бухгалтерській звітності. Дисципліна спрямована на розвиток здатності застосовувати гуманітарні, природничо-наукові та фахові знання в професійній діяльності, забезпечуючи збереження навколишнього середовища, безпечні умови праці та дотримання принципів сталого розвитку.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Екологічний облік: сутність, значення

Тема 2. Нормативно-інформаційне забезпечення екологічного обліку

Тема 3. Облік екологічних витрат, доходів і зобов'язань

Тема 4. Формування і оприлюднення екологічної інформації в бухгалтерській звітності суб'єкта господарювання

Тема 5. Екологічний аудит

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

словесні методи (лекція, пояснення);

наочні методи (демонстрування, спостереження);

практичні методи (практичні роботи; робота з навчально-методичною літературою);

методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, навчальні дискусії);

методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни; оперативний контроль; вказування на недоліки, зауваження);

інтерактивні методи (дискусії, проектування професійних ситуацій);

методи усного контролю (опитування; доповідь; методи письмового контролю);

методи письмового контролю (контрольна робота, самостійна робота (виконання індивідуальних завдань, підготовка тез)

методи самоконтролю (самооцінювання; самоаналіз).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання

Виконання вправ на практичних заняттях виконуються під час проведення практичних занять, завдання самостійної роботи виконуються відповідно до переліку завдань протягом вивчення відповідної теми. Перескладання видів робіт відбувається відповідно до діючих нормативних документів.

- щодо академічної доброчесності

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Здобувачі вищої освіти мають з'являтися на заняття вчасно, при проходженні заняття онлайн обов'язково вмикати камеру та мікрофон. Списування під час контрольних заходів заборонені (у т. ч. із

	<p>використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist</p>
<p>- ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ</p>	<p>Здобувачі вищої освіти, що навчаються в Полтавському державному аграрному університеті дотримуючись положень Статуту ПДАУ та норм Положення про організацію освітнього процесу в ПДАУ зобов'язані бути присутніми на заняттях і не пропускати їх без поважної причини (лікарняний, вагітність і пологи, тощо).</p> <p>Наприкінці семестру здобувач вищої освіти має можливість в АСУ пройти опитування і висловити свою думку щодо вражень від вивчення дисципліни «Екологічний облік».</p>
<p>- ЩОДО ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ / ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ</p>	<p>На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra, Українська академія лідерства, Інша Освіта тощо. Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компоненту або частини освітнього компоненту регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Документи стосовно неформальної / інформальної освіти наведені на сторінці НЕФОРМАЛЬНА / ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА ПДАУ: https://www.pdau.edu.ua/content/neformalna-informalna-osvita.</p>
<p>- ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ</p>	<p>Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження отриманих результатів оцінювання, процедура якого регулюється Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyapro_ocinyuvannya2023.pdf</p>
<p>РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ</p>	
<p style="text-align: center;">Основна</p> <p>1. Гнатишин Л. Б., Прокопишин О. С., Лега О.В. Екологічний облік як складова системи інформаційного забезпечення управління сільськогосподарським підприємством. <i>Обліково-аналітичне забезпечення інноваційного розвитку АПК</i>: колективна монографія / за заг. ред. Л. Б. Гнатишин. Львів: Сполом, 2021. С. 128 – 148. URL: http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11460/1/Гнатишин_Прокопишин_Лега.pdf</p> <p>2. Гриценко О.І. Екологічний облік: визначення перспектив та основних засад упровадження. <i>Економіка і суспільство</i>. 2016. Випуск 2. С. 678-683. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/2_ukr/121.pdf</p> <p>3. Канонішена-Коваленко К. Екологічний податок від А до Я. Київ: Фондація «Відкрите Суспільство», 2017. 108 с.</p>	

4. Колісник О. П., Гордієнко Т. В. Облік екологічних витрат у системі управління підприємством в умовах сталого розвитку. *Modern Economics*. 2020. № 19. С. 69-75. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-12).
5. Лега О. В., Ульзутуєва А.Ю. Відходи як об'єкт обліку і оподаткування *Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених*: Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 14 – 15 травня 2024 р. Полтава, 2024. С. 272-274
6. Лега О. В., Яловега Л. В., Прийдак Т. Б. Екологічний податок: особливості обліку і оподаткування у контексті нормативно-правових змін // *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. Х.: «Міськдрук», ХНТУСГ, 2017. Вип. 185. С. 231 - 242.
7. Савченко О. Ф., Дацій О. І., Зима Г. І. Екологічні витрати: проблеми права, обліку та оподаткування. *Економіка та держава*. 2015. № 5. С. 11-19. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/5_2015/4.pdf
8. Податкова система : навч. посіб. / В. Л. Андрущенко, В. О. Осмятченко, Я. О. Ізмайлов, Т. В. Тучак [та ін.] ; Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 492 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні»; т. 155). http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/123456789/6377/1/6549_IR.pdf
9. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI зі змінами і доповненнями / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2628-20>.
10. Русіна, Н., Маматов, Р. (2023). Статистичний аналіз обліку екологічних витрат підприємства в умовах сталого розвитку: загальна схема проведення. *Економіка та суспільство*, (52). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-45>
11. Свиноус І. В., Слободенюк О. І., Присяжнюк Н. М., Гаврик О. Ю., Соколовський В. О. Теоретичні засади розвитку екологічного обліку. *Агроекономіка*. 2021. № 15. С. 20–28. DOI: [10.32702/2306-6792.2021.15.20](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.15.20)
12. Свиноус І.В., Гаврик О.Ю., Хомовий С.М., Хомяк Н.В., Заболотний В.С., Свиноус Н.І. Екологічний облік і аудит. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійного вивчення дисципліни здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність 071 «Облік і оподаткування» / Біла Церква, 2021. 55 с
13. Сторожук, Т., Дружинська, Н. (2021). Організація екологічно орієнтованого обліку в контексті реалізації сталого розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*, (25). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-65>

Допоміжна

14. Екологічна безпека: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освітніми програмами: “Комп’ютерні системи і технології спеціального зв’язку”; “Спеціальні системи електронних комунікацій”, спеціальностями: 122 “Комп’ютерні науки”; 172 “Електронні комунікації та радіотехніка” / ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: О. В. Уваркіна, В. О. Ананьїн, А. В. Гангал, Н. М. Волошина, Н. Г. Синицина, І. І. Софієнко. Київ : ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 314 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/62440>
15. Жовніренко, О., Новицька, О., Давиденко, М. (2024). Роль екологічного оподаткування в управлінні природними ресурсами. *Український економічний часопис*, (4), 11–14. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-4-2>
16. Екологічна політика і право ЄС: навч. посіб. / В.В. Ладиченко, І.В. Гиренко, Л.О. Головка, В.А. Вітів. К.: Видавничий центр НУБіП України. 2019. 363 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049272.pdf>
17. Навчально-методичний посібник для практичних занять з навчальної дисципліни «Екологічне право», спеціальності 081 Право, денної та заочної форми навчання; упоряд. В. П. Грохольський, Д. Л. Ковач. Х.: ДБТУ, 2023. 50 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/33164>
18. Томнюк Т. Л. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с. URL: http://chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/nayka/monography/tomnjuk_2022.pdf

Інформаційні ресурси

1. 911 – портал для бухгалтера. URL: <https://buhgalter911.com/uk/>
2. Бухгалтер.уа URL: <https://buh.ligazakon.net/news>
3. Все про бухгалтерський облік. Всеукраїнська професійна бухгалтерська газета. URL: <http://vobu.ua/ukr/>
4. Головбух. Платформа Бухгалтерія. URL: <https://buhplatforma.com.ua>

5. Дебет-кредит. Український бухгалтерський портал. URL: <https://dtk.com.ua/>
6. Онлайн-платформа Системи для бізнесу URL: <https://sys2biz.com.ua/subcategory/buhgalterski-novini/>
7. Онлайн-платформа УТЕКА URL: <https://uteka.ua/ua>
8. Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
9. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/nk/>

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування протокол від 13 січня 2025 р. № 15

Додаток до програми

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (денна форма)

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Письмове виконання практичних завдань ¹	Виконання завдань самостійної роботи		Контрольна робота ⁴	
		(практичні завдання для позааудиторного виконання ²)	підготовка тез, участь у конференціях, круглих столах ³		
Тема 1. Екологічний облік: сутність, значення		8			8
Тема 2. Нормативно-інформаційне забезпечення екологічного обліку		8			8
Тема 3. Облік екологічних витрат, доходів і зобов'язань	6/6/6	8			26
Тема 4. Формування і оприлюднення екологічної інформації в бухгалтерській звітності суб'єкта господарювання	6/6	8			20
Тема 5. Екологічний аудит	6/6	8	10	8	38
Разом	42	40	10	8	100

¹передбачає поєднання проведення дискусій (диспутів) по визначеній проблематиці та розв'язання практичних завдань і вирішення практичних ситуацій в розрізі тем навчальної дисципліни;

²передбачає виконання індивідуальних завдань по темах 1-5 навчальної дисципліни;

³протягом семестру здобувачі вищої освіти готують тези доповіді в розрізі тем навчальної дисципліни, з якими доповідають наукових конференціях, круглих столах за результатами вивчення дисципліни, при цьому бали (максимум 10 балів) виставляються окремою позицією наприкінці семестру;

⁴протягом семестру передбачено написання контрольної роботи за завданнями, які охоплюють всі теми навчальної дисципліни.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (заочна форма)

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Письмове виконання практичних завдань ¹	Виконання завдань самостійної роботи		Контрольна робота ⁴	
		(практичні завдання для позааудиторного виконання ²)	підготовка тез, участь у конференціях, круглих столах тощо ³		
Тема 1. Екологічний облік: сутність, значення		8			8
Тема 2. Нормативно-інформаційне забезпечення екологічного обліку		8			8
Тема 3. Облік екологічних витрат, доходів і зобов'язань	8	8			16
Тема 4. Формування і оприлюднення екологічної інформації в бухгалтерській звітності суб'єкта господарювання		8			8
Тема 5. Екологічний аудит		8	10	42	60
Разом	8	40	10	42	100

¹передбачає поєднання проведення дискусій (диспутів) по визначеній проблематиці та розв'язання практичних завдань і вирішення практичних ситуацій в розрізі тем навчальної дисципліни;

²передбачає виконання індивідуальних завдань по темах 1-5 навчальної дисципліни;

³протягом семестру для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання передбачено написання контрольної роботи.

⁴протягом семестру здобувачі вищої освіти готують тези доповіді в розрізі тем навчальної дисципліни, з якими доповідають наукових конференціях, круглих столах за результатами вивчення дисципліни, при цьому бали (максимум 10 балів) виставляються окремою позицією наприкінці семестру;

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти

Виконання вправ на практичних заняттях (денна/заочна форма)

Кількість балів	Критерії оцінювання
6/8	Завдання виконано із застосуванням сучасних методик оцінки та обліку екологічних витрат і доходів Використані актуальні нормативно-правові документи, що регулюють екологічний облік Здатність до аналізу екологічної інформації, вирішення практичних завдань, обґрунтування висновків
4/6	Завдання виконано правильно, але є незначні помилки в обчисленнях чи аргументації Недостатньо чітке використання нормативної бази або її часткове ігнорування
2/3	Помилки у розрахунках або відсутність обґрунтування отриманих результатів Поверхневий аналіз і недостатня аргументація висновків
0	відсутність виконаного завдання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання результатів навчання

Контрольна робота (денна/заочна форма)

Кількість балів	Критерії оцінювання
8/42	Завдання охоплює всі теми, демонструє високий рівень володіння матеріалом Використано нормативно-правові акти, аргументовано висновки щодо екологічного обліку Продемонстровано здатність до вирішення комплексних задач
5/32	Завдання виконано в основному правильно, але є помилки в розрахунках чи неповні узагальнення Відсутність чіткого обґрунтування результатів
3/20	Неповне виконання завдань, значні помилки в розрахунках чи аналізі Недостатнє обґрунтування рішень
0	Відсутність виконаного завдання контрольної роботи, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання результатів навчання

Виконання завдань самостійної роботи (денна та заочна форма)

Кількість балів	Критерії оцінювання
8	Завдання виконано повністю, із використанням методик для обліку екологічних витрат і доходів, оцінено наслідки для підприємства Застосовані відповідні нормативні акти, зроблено висновки щодо оптимізації екологічних витрат Продемонстровано здатність до комплексного аналізу та прийняття рішень
5	Результати аналізу неповні, допущені помилки в розрахунках або рекомендаціях Використання нормативної бази є частковим, без глибокого аналізу
3	Поверхнє виконання завдань, відсутність висновків або значні помилки Низький рівень обґрунтування рішень
0	Відсутність виконаного завдання самостійної роботи, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання результатів навчання

Підготовка тез (денна та заочна форма)

Кількість балів	Критерії оцінювання
10	Протягом семестру здобувачі вищої освіти готують тези доповіді в розрізі тем навчальної дисципліни, з якими доповідають наукових конференціях, круглих столах за результатами вивчення дисципліни, при цьому бали (максимум 10 балів) виставляються окремою позицією наприкінці семестру; Тези містять основні ідеї, що стосуються тематики навчальної дисципліни. Тези мають загальну структуру, відповідають вимогам, повністю розкривають окреслену тематику дослідження.
0	здобувач вищої освіти за період вивчення дисципліни не підготував матеріали для участі у конференціях, круглих столах.